

Rapport

Rapport over een klacht over het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland en over de Commissie voor de Politieklachten Amsterdam-Amstelland

Datum: 18 juni 2013

Rapportnummer: 2013/068

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat zijn minderjarige zoon op 20 juni 2011 in de centrale ontvangsthall van het politiebureau is aangehouden ten overstaan van aanwezige bezoekers.

Tevens klaagt verzoeker erover dat politieambtenaar D. zich, in verband met het beroepen op het verschoningsrecht, intimiderend heeft opgesteld tijdens een gesprek met verzoeker op 21 juni 2011.

Ook klaagt verzoeker erover dat politieambtenaar U. tijdens de doorzoeking van de woning aan het eind van de middag van 22 juni 2011 heeft gelachen.

Daarnaast klaagt verzoeker erover dat politieambtenaar U. een zorgmelding bij Bureau Jeugdzorg heeft gedaan.

Tot slot klaagt verzoeker erover dat hij door de voorzitter van de klachtencommissie niet in de gelegenheid is gesteld om alsnog mondeling gehoord te worden.

Bevindingen

Wat is er gebeurd?

Maandag 20 juni 2011

Verzoekers oudste zoon van destijds veertien jaar, werd verdacht van een ernstig misdrijf. Op 20 juni 2011 gingen ambtenaren van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland naar verzoekers woning om zijn zoon buiten heterdaad aan te houden. Hij bleek echter op school te zitten. Politieambtenaar D., maakte met verzoeker de afspraak dat zijn zoon zich later die middag op het politiebureau zou melden. Met zijn moeder verscheen de jongen op het afgesproken tijdstip op het bureau en in de centrale ontvangsthall werd hij aangehouden door politieambtenaar U.

Verzoekers zoon had voorafgaand aan de aanhouding met zijn advocaat overleg gehad. Deze had hem geadviseerd zich te beroepen op zijn zwijgrecht. Dit advies nam hij ter harte. Bij ieder verhoor is de moeder aanwezig geweest.

Na het eerste verhoor had de vrouwelijke politieambtenaar, U., telefonisch contact met verzoekers echtgenote. Zij vertelde haar dat haar zoon in verzekering zou worden gesteld. De jongen moest daar blijven.

Dinsdag 21 juni 2011

Verzoeker werd ook opgeroepen om een verklaring af te leggen naar aanleiding van enkele feiten die tijdens het onderzoek naar voren waren gekomen. Hij verscheen die avond op het politiebureau en beriep zich, na overleg met zijn advocaat, op zijn verschoningsrecht. Ondanks dat verzoeker zich daarop beriep heeft hij met de twee verhorende politieambtenaren, U. en D., nog een uur gesproken. Verzoekers zoon zou die avond ook verhoord worden, maar gezien het feit dat verzoeker zich op zijn verschoningsrecht had beroepen en de jongen zich op zijn zwijgrecht zou beroepen, is dit verhoor niet doorgegaan.

Woensdag 22 juni 2011

Die ochtend is verzoekers echtgenote bij hun zoon op bezoek geweest in het politiebureau, evenals later de advocaat en een medewerkster van de Raad voor de Kinderbescherming (verder ook: de Raad). Deze medewerkster heeft met de zoon van verzoeker gesproken over zijn welzijn en over zijn thuissituatie en hoe hij daar tegen aankeek. Hiervan heeft zij een rapport opgemaakt. Hieruit zou volgens verzoeker blijken dat er geen zorg bestond van de zijde van de Raad. De Nationale ombudsman beschikt niet over dit rapport.

Die woensdag vond rond 17:30 uur een doorzoeking plaats in de woning van verzoeker. Dit gebeurde onder leiding van de rechter-commissaris. Ook de officier van justitie, een parketsecretaris en een aantal politieambtenaren waren aanwezig. In totaal elf personen. Het gedrag van verzoeker werd door de politieambtenaren, de officier van justitie en de rechter-commissaris als zeer geagiteerd en overspannen ervaren. Hij over-reageerde in hun ogen. Verzoeker heeft hier een andere lezing over. Hij gaf aan dat hij erg was geschrokken van het geweld en de intimiderende wijze waarop men binnenkwam en dat hij met zijn jongste zoon zo snel mogelijk het huis wilde verlaten.

Omdat de jongste zoon van verzoeker, hij was toen negen jaar oud, volgens politieambtenaar U. niet van dit gedrag opkeek en zelf ook op sarcastische wijze een opmerking plaatste, heeft zij in overleg met haar leidinggevende een zorgmelding gedaan bij Vangnet Jeugd van de GGD. Zij maakten zich zorgen om de toekomst van de twee zonen van verzoeker.

Tijdens de doorzoeking werd een brief van de school van verzoekers oudste zoon aangetroffen. Hierin stond dat de zoon niet meer gewenst was op school. Hiervan is op last van de officier van justitie een foto gemaakt en de inhoud ervan is in een proces-verbaal opgenomen.

Donderdag 23 juni 2011

Na voorgeleiding aan de rechter-commissaris werd verzoekers zoon heengezonden.

Dinsdag 28 juni 2011

Verzoeker had vernomen dat degene die aangifte tegen zijn zoon had gedaan, de zoon van een politieambtenaar is. Hij vroeg hierover telefonisch opheldering bij politieambtenaar D. Het bleek dat deze jongen door de politie als verdachte werd gezien, maar vanwege zijn leeftijd, hij was elf jaar oud, was hij niet strafrechtelijk vervolgbaar. Wel zou hij worden verhoord. De manier waarop dit telefoongesprek verliep wordt door beide partijen verschillend omschreven. Zij geven beiden aan dat de ander manipulerend bezig was.

Woensdag 29 juni 2011

Op 29 juni 2011 had politieambtenaar U. telefonisch contact met de school naar aanleiding van de aangetroffen brief. In dit gesprek heeft zij verteld over de verdenking jegens verzoekers zoon. Verzoeker vroeg hierover telefonisch om opheldering bij politieambtenaar D. Ook dit gesprek verliep volgens beide partijen niet prettig door het vervelende gedrag van de ander.

De korpsbeheerder heeft overeenkomstig het advies van de klachtencommissie verzoekers klacht over de informatieverstrekking aan de school gegrond verklaard in de interne klachtbehandeling.

Donderdag 30 juni 2011

Verzoeker deed telefonisch navraag bij politieambtenaar D. over de zorgmelding die politieambtenaar U. had gedaan. Verzoeker had die dag een korte brief ontvangen met de mededeling dat een zorgmelding was gedaan. De politie maakte zich zorgen over de woon- en leefsituatie van de kinderen. De melding was niet onderbouwd. Dit voelde als een dolksteek in de rug, schreef verzoeker in zijn klachtbrief. Verzoeker verbaasde zich over deze melding, omdat de Raad voor de Kinderbescherming net een onderzoek had gedaan en de politie hiervan op de hoogte was. De Raad was volgens verzoeker door de politie zelf ingeschakeld. Het doen van een zorgmelding voelde als pesterij.

D. legde verzoeker uit dat deze zorgmelding niet in het kader van pesterij was gedaan, maar in het belang van het kind en het gezin.

Vrijdag 1 juli 2011

Verzoeker diende diverse klachten in bij de korpsbeheerder over de gang van zaken. Deze klachten werden in behandeling genomen door de klachtencommissie en werden overeenkomstig het advies van die commissie door de korpsbeheerder deels gegrond, deels ongegrond verklaard. Voor de overige klachtonderdelen onthield de korpsbeheerder zich van een oordeel.

Klachtenprocedure

De klachtencommissie bood verzoeker tijdens het onderzoek de mogelijkheid om zijn verhaal te toe te lichten. Hiertoe stuurde de klachtencommissie hem op 15 september 2011 een formulier toe met het verzoek aan te geven op welke wijze hij gehoord wenste te worden. Omdat verzoeker deze brief niet had teruggestuurd en pas op 8 november 2011 telefonisch reageerde, bood de klachtencommissie hem daarna de mogelijkheid aan om zijn verhaal schriftelijk te doen. De termijn werd gesteld op 18 november 2011. Dit in verband met de lange duur van de klachtbehandeling. Verzoeker gaf zijn visie in een brief van 17 november 2011 weer. Ook volgde op 23 november 2011 nog een telefoongesprek met een lid van de klachtencommissie. Dit gesprek verliep niet soepel. Daarna en daaraan voorafgaand hebben ook nog telefoongesprekken plaatsgevonden met medewerkers van de klachtencommissie over de hoorzitting. Deze gesprekken verliepen evenmin prettig, werd door beide kanten gesteld.

Onderzoek door de Nationale ombudsman

De Nationale ombudsman heeft in deze zaak, in aanwezigheid van een medewerker van de Kinderombudsman, een hoorzitting gehouden onder leiding van een substituut-ombudsman. Tijdens die zitting hebben verzoeker en drie politieambtenaren (L., D. en U.) in elkaars aanwezigheid verklaringen afgelegd. Later heeft een medewerker van de Nationale ombudsman nog de politieambtenaar H., die als hulpofficier van justitie had opgetreden, alsmede de officier van justitie S. gehoord.

Tevens heeft de Nationale ombudsman de politiechef en de voorzitter van de klachtencommissie in de gelegenheid gesteld te reageren op de klacht. Beiden hebben van die gelegenheid gebruik gemaakt. Verzoeker is in de gelegenheid gesteld op die reacties te reageren, maar heeft daarvan geen gebruik gemaakt.

Visie van verzoeker

Ten aanzien van de aanhouding op het politiebureau

Verzoeker klaagt erover dat zijn zoon in de centrale ontvangsthal van het politiebureau is aangehouden. De mensen die in de wachtruimte zaten te wachten waren hiervan getuige. Verzoeker vond dat de aanhouding hierdoor op zeer indiscrete wijze plaatsvond. Toen zijn echtgenote hierover een opmerking maakte, antwoordde politieambtenaar U. dat de jongen ook op school aangehouden had kunnen worden. Verzoeker vindt deze opmerking niet gepast. De politie wist dat verzoekers zoon zich zou melden en dat deze wist dat hij zou worden aangehouden. Waarom kon dit dan niet achter gesloten deuren plaatsvinden?

Ten aanzien van de intimiderende houding van de politieambtenaar richting verzoeker

Verzoeker had zich op 21 juni 2011 op het politiebureau gemeld voor verhoor. Direct na de start van het verhoor, maakte verzoeker kenbaar dat hij zich op zijn verschoningsrecht beriep. Volgens verzoeker deden de politieambtenaren daar moeilijk over, tot het moment

dat hij aangaf dat hij deze beslissing in overleg met zijn advocaat had genomen. Het gesprek kwam daarna op het beroep op zijn zwijgrecht dat verzoekers zoon had gedaan en er ontstond een discussie over de vraag of D. iets zou hebben gezegd tegen de advocaat over de opvoeding van verzoekers zoon.

Verzoeker heeft vervolgens uitgelegd waar het beroep op zijn verschoningsrecht op was gebaseerd, namelijk op zijn eerdere ervaringen met politie en justitie. Beide politieambtenaren gaven aan dit te begrijpen. Ondanks dat probeerde D. volgens verzoeker toch steeds weer de discussie met hem aan te gaan om hem alsnog zo ver te krijgen dat hij een verklaring zou afleggen. Verzoeker voelde zich geïntimideerd.

D. zou verzoeker en zijn zoon ervan hebben beschuldigd dat zij niet wilden meewerken aan het onderzoek. Dit vond verzoeker vreemd, omdat zij volledig hadden meegewerkt. Zij het dat zij zich tijdens het verhoor op hun zwijg- en verschoningsrecht hadden beroepen.

Tevens kreeg verzoeker het gevoel dat D. hem wilde doen geloven dat het slechts om een kleine zaak met kinderen ging; het was iets onbenulligs, terwijl het in werkelijkheid om een ernstige beschuldiging ging.

Al met al kreeg verzoeker de indruk dat de politie hem hoe dan ook wilde bewegen tot het afleggen van een verklaring en dat de politie op manipulerende wijze probeerde hem en zijn vrouw zover te krijgen dat zij hun zoon zouden opdragen dat hij toch maar een verklaring moest gaan afleggen.

Ten aanzien van het lachen tijdens de doorzoeking

Volgens verzoeker stond met name politieambtenaar U. na binnenkomst in de woning met een glazige lachende blik naar hem te kijken. Verzoeker vond het een cynische lach. Dit stuitte hem tegen de borst omdat hij de dag ervoor aan haar had uitgelegd wat hem eerder was overkomen en dat hij geen vertrouwen meer heeft in politie en justitie. Hij vond het lachen totaal ongepast omdat er een ernstige inbreuk op hun privacy werd gemaakt. De aanwezigheid van elf personen in de woning was erg intimiderend, aldus verzoeker.

Ten aanzien van het doen van de zorgmelding

Verzoeker vindt het niet terecht dat de politie een zorgmelding heeft gedaan bij Bureau Jeugdzorg. De Raad voor de Kinderbescherming had de dag van de doorzoeking nog contact met zijn zoon gehad en daaruit was geen enkele zorg gebleken. Op het moment van de doorzoeking was zijn vrouw aan de telefoon met de medewerkster van de Raad voor de Kinderbescherming.

Volgens verzoeker klopt het beeld niet dat politieambtenaar U. van hem heeft geschetst, dat hij intimiderend overkwam omdat hij met stemverheffing sprak. Dit was een reactie op de wijze waarop de doorzoeking plaatsvond.

Verzoeker vindt het overigens kwalijk dat de politie een kopie heeft gemaakt van de brief van de school. Hiermee wil de politie een bepaald beeld neerzetten van zijn zoon om de verdenking aan te zetten.

Ten aanzien van de hoorzitting van de klachtencommissie

Verzoeker geeft aan dat hij op vakantie was op het moment dat de brief van de klachtencommissie was verstuurd. Daarom was hij te laat met reageren, zo schreef verzoeker in zijn brief aan de Nationale ombudsman. Tegenover een medewerker van de klachtencommissie had verzoeker laten weten dat hij na thuiskomst de brief niet goed had gelezen en zich niet had gerealiseerd dat hij actie moest ondernemen om gehoord te kunnen worden. Hij deed een verzoek om alsnog gehoord te worden, zodat hij en zijn vrouw persoonlijk hun bevindingen kenbaar konden maken.

Dit verzoek werd niet gehonoreerd, ondanks diverse verzoeken daartoe. Een aantal van deze verzoeken vond telefonisch plaats. Verzoeker vond deze contacten zeer onprettig. Hij vond de houding van de dames die hij had gesproken hautain. Ook kreeg hij tegenstrijdige informatie over wanneer hij wat over de zaak zou horen. Verzoeker was hierover niet te spreken.

Verklaringen van verzoeker en de drie politieambtenaren (hoorzitting) en twee betrokken ambtenaren (later afgelegde verklaringen)

Ten aanzien van de aanhouding op het politiebureau

Politieambtenaar U. heeft verklaard dat zij de zoon van verzoeker in de centrale ontvangsthal van het politiebureau heeft verteld dat hij was aangehouden. Dit deed zij zonder haar stem te verheffen. De zoon van verzoeker reageerde hier normaal op; hij verblikte of verbloosde niet. Ook zijn moeder reageerde hier op dat moment niet op. Dat deed ze pas later. Er zaten op het moment van de aanhouding een stel en twee of drie mensen in de hal. Zij reageerden niet op de aanhouding van verzoekers zoon.

Na de aanhouding geeft zij altijd de cautie. Ze kon zich niet meer herinneren of zij dat in de centrale ontvangsthal al had gedaan of op weg naar de voorgeleidingsruimte.

Politieambtenaar L. heeft toegelicht dat het aanhouden van een persoon, minderjarig of niet, alleen kan plaatsvinden in de centrale ontvangsthal. Op het moment dat iemand vanuit die ruimte meegenomen wordt naar de voorgeleidingsruimte, komt deze in een afgesloten deel van het politiebureau dat niet vrijwillig te verlaten is. Je zou iemand dan feitelijk van zijn vrijheid hebben beroofd, zonder hem aangehouden te hebben. Dit is ook de reden dat de moeder niet mee kan naar de voorgeleidingsruimte. Naast het feit dat je te maken hebt met rechten en plichten, is het volgens L. ook niet wenselijk een minderjarig kind van zijn moeder te scheiden voordat het is aangehouden. Dit is de standaard werkwijze van de politie Amsterdam-Amstelland.

Verzoeker gaf aan dat hij liever had gezien dat zijn zoon pas in de voorgeleidingsruimte zou zijn aangehouden. Dat daarvan de consequentie was geweest dat zijn echtgenote daar dan niet bij had kunnen zijn, vindt hij minder bezwarend dan het schenden van de privacy. Verzoeker kon niet aangeven of er bekenden in de centrale ontvangsthal hadden gezeten. Hij was er niet bij geweest.

Ten aanzien van de intimiderende houding van de politieambtenaar richting verzoeker

Verzoeker vertelde tijdens de hoorzitting dat hij de houding van de twee politieambtenaren intimiderend en manipulerend vond. Het intimideren uitte zich in de manier van vertellen. Het manipuleren zag vooral op het inspelen op zijn vadergevoelens. Als hij zijn zoon nou zoover kreeg dat hij een verklaring zou afleggen, zou zijn zoon snel weer naar huis kunnen. Hij was razend geweest, maar had zich wel rustig gedragen.

Politieambtenaar D. verklaarde dat hij met de advocaat van verzoekers zoon had gesproken over het zwijgrecht waarop de jongen zich beriep. Hij vond het niet verstandig dat een jongen zonder antecedenten zich op zijn zwijgrecht beroept. Hij had de keuze van de advocaat wel gerespecteerd.

Tijdens het verhoor van verzoeker was het onderwerp van het zwijgrecht en het verschoningsrecht weer aan de orde gekomen. Het leek hem niet verstandig dat verzoeker niet zou verklaren en daar heeft hij ook vragen over gesteld. Maar ook deze keer hebben zij het verschoningsrecht gerespecteerd. Het verhoor duurde wat dat betreft ook kort, zoals bleek uit het proces-verbaal. Verzoeker zelf heeft daarna nog ongeveer een uur gesproken over zijn eerdere ervaringen met de politie en dat deze slecht waren. Zij hebben nauwelijks iets gezegd, want daar was geen ruimte voor. De sfeer tijdens het gesprek was volgens de politieambtenaren ontspannen.

Ten aanzien van het lachen tijdens de doorzoeking

Politieambtenaar U. verklaarde dat zij zich totaal niet bewust is geweest van het feit dat zij heeft gelachen tijdens de doorzoeking. Verzoeker had daar op dat moment ook niets over gezegd. Ook haar collega's bij wie ze navraag had gedaan, konden zich hierover niets herinneren. Als zij heeft gelachen is dat misschien uit plaatsvervangende schaamte geweest vanwege het gedrag van verzoeker. Zij vond hem intimiderend communiceren met de rechter-commissaris.

Volgens verzoeker heeft hij weldegelijk iets tegen haar gezegd in de trant van: "Waarom staat u nou te lachen? Vindt u het leuk of zo?".

Politieambtenaar H. verklaarde dat zij zich kon herinneren dat verzoeker iets heeft gezegd als: "Wat sta je nou stom te grijnzen?". Zij wist niet of hij het tegen haar had of tegen iemand anders. Zij had zijn opmerking genegeerd, omdat het haar in die situatie niet verstandig leek om daarop in te gaan. Verzoeker was nogal aan het stieren geweest door

het huis. Zij vond zijn reactie op de doorzoeking overdreven. Ze kon zich daarom ook voorstellen dat ze niet met een uitgestreken gezicht in de woning heeft gestaan.

Officier van justitie S. verklaarde dat de houding van verzoeker tijdens de doorzoeking heel intimiderend was. Het was een chaotische, absurde situatie. Verzoeker rende heen en weer, sloeg met deuren en schreeuwde. Nog voordat hij de woning had verlaten richtte hij zijn woede op een van de rechercheurs, mevrouw U. Zij zou volgens hem hebben gelachen. De officier van justitie had haar niet zien lachen. Verzoeker was heel agressief naar politieambtenaar U. toe. De officier van justitie vond dat zij stevig in haar schoenen stond.

Ten aanzien van het doen van de zorgmelding

Politieambtenaar H. lichtte toe dat zij en mevrouw U. de dag na de doorzoeking al hadden besloten om voor beide zoons een zorgmelding te doen bij Bureau Jeugdzorg (verder: BJZ). De politie heeft een signalerende functie als het gaat om het welzijn van jongeren. Zij vond het gedrag van de jongste zoon van verzoeker schokkend. Hij kopieerde het gedrag van zijn vader en die reageerde heel heftig. Het is niet goed dat een kind zulk opvliegend gedrag kopieert. Daarnaast werd de oudste zoon van verzoeker verdacht van het plegen van een strafbaar feit en had hij problemen op school. Dan kan het wel nodig zijn een melding te doen bij BJZ, aldus H.

Hier was sprake van een vroegsignalering. Dat doet de politie als de jongere nog niet in aanraking is gekomen met een strafbaar feit, maar wel wil dat hij de aandacht krijgt om op het rechte pad te blijven. Het hoeft niet altijd om een strafbaar feit te gaan als er een signalering wordt gedaan. Het is een signaal dat de politie zich zorgen maakt.

De signalering vindt plaats op basis van het convenant Samenwerkingsverband Zorgmelding dat is gesloten tussen de politie en BJZ. Van zo'n zorgmelding wordt niet eerst bij de ouders een melding gedaan. Ook maakt het voor de zorgmelding niet uit dat de Raad voor de Kinderbescherming al bij het kind betrokken is, zoals in dit geval bij de oudste zoon in verband met zijn aanhouding. De politie gaat ervan uit dat BJZ en de Raad onderling afstemmen over het gezin.

Met de officier van justitie had ze geen contact gehad over de zorgmelding.

Politieambtenaar U. gaf aan dat zij samen met haar leidinggevende H. had besloten om een zorgmelding te doen bij BJZ. U. vond het gedrag van de jongste zoon van verzoeker opvallend. Zij had zulk gedrag nog nooit meegemaakt, ondanks dat ze al veel doorzoekingen had meegemaakt. De jongste zoon is een klein jongetje en sprak op een sarcastische manier over het aantal politieambtenaren dat in de woning was.

Daarnaast was er zorg voor de oudste zoon. Zij had contact gehad met de school en daaruit kwam een zorgelijk beeld naar voren.

Politieambtenaar U. wist niet dat de Raad al bij deze zaak betrokken was, hoewel zij wel wist dat het gebruikelijk is dat de Raad wordt ingeschakeld bij een minderjarige verdachte.

Zij meende dat er nog overleg was geweest met de officier van justitie over de zorgmelding. Dat was in dit geval gebeurd omdat zij ook getuige was geweest van het gedrag van verzoeker en zijn jongste zoon tijdens de doorzoeking. Overleg met justitie is normaalgesproken niet aan de orde.

Verzoeker stelde dat hij de zorgmelding een vorm van pesterij vond. Hij vond de opmerking van politieambtenaar U. dat zij nog nooit zo'n reactie van een kind had gezien onbegrijpelijk. Hij vond het gedrag van zijn zoon wel normaal, gezien de omstandigheid dat dit de derde doorzoeking was die hij meemaakte.

Officier van justitie S. verklaarde dat zij zich kon herinneren dat de jongste zoon van verzoeker behoorlijk brutaal aan tafel zat. Hij was totaal niet onder de indruk van de mensen die in de woning aanwezig waren. Dat was zij niet gewend van kinderen van die leeftijd tijdens een doorzoeking.

Over de melding bij BJZ kon zij zich herinneren dat verzoeker haar daarover had gebeld. Zij heeft verzoeker toen uitgelegd dat het doen van een zorgmelding iets is dat de politie doet. Voor of na dat gesprek heeft zij nog contact gehad met de politie. Zij had verteld dat als de politie een zorgmelding wilde doen, zij daar vrij in was. Daar hoeft zij geen toestemming voor te geven. Er is ook geen overleg geweest over de vraag of de zorgmelding plaats zou moeten vinden.

Visie van de politiechef

De korpsbeheerder heeft in het kader van de interne klachtenprocedure een oordeel gegeven over de klacht. In de loop van het onderzoek van de Nationale ombudsman is de verantwoordelijkheid voor het politieoptreden overgegaan op de politiechef. De politiechef nam het eerder door de korpsbeheerder ingenomen standpunt over en voegde ten aanzien van een enkel klachtonderdeel nog een overweging toe.

Ten aanzien van de aanhouding op het politiebureau

De politiechef wijst erop dat gezien de ernst van het delict ervoor gekozen had kunnen worden de zoon van verzoeker op school aan te houden, maar dat in het belang van de zoon besloten is dit niet te doen. Nu de aanhouding in de hal van het politiebureau zonder stemverheffing heeft plaatsgevonden en zonder dat de aandacht van de overige aanwezigen is getrokken, acht hij de handelwijze behoorlijk. Hij kan zich niet vinden in de opmerking van de klachtencommissie in haar (door de korpsbeheerder overgenomen) advies in het kader van de interne klachtbehandeling dat een aanhouding achter gesloten deuren wenselijker was geweest.

Ten aanzien van de intimiderende houding van de politieambtenaar richting verzoeker

De klacht over de intimiderende houding van de betrokken politieambtenaar ten aanzien van het beroep van verzoeker op zijn verschoningsrecht is door de korpsbeheerder gedeeltelijk ongegrond verklaard en voor een deel heeft hij zich van een oordeel onthouden. De korpsbeheerder gaf aan dat het erop wijzen dat de keuze om te zwijgen niet verstandig is en de gevolgen hiervan uitleggen kan wijzen op het uitoefenen van druk. Echter, onder deze omstandigheden, gelet op het overleg met de advocaat, was dit op zichzelf niet onbehoorlijk. Daarom achtte de korpsbeheerder deze klacht ongegrond. Over de wijze waarop dit gesprek was verlopen, onthield hij zich van een oordeel.

Ten aanzien van het lachen tijdens de doorzoeking

De klacht over het lachen door politieambtenaar U. tijdens de doorzoeking is door de korpsbeheerder conform het advies van de klachtencommissie ongegrond verklaard. Daarbij had de korpsbeheerder ook de verklaringen van de rechter-commissaris en de officier van justitie betrokken over hoe verzoeker zich had opgesteld tijdens de doorzoeking. Verzoeker had zeer emotioneel gereageerd. Dit leidde tot een chaotische en absurde situatie.

De klachtencommissie ging ervan uit dat het lachen van mevrouw U. een niet bedoelde reactie op het gedrag van verzoeker was. In het kader van het onderzoek van de Nationale ombudsman merkt de politiechef op dat het hem verbaasd heeft dat de klachtencommissie het lachen van mevrouw U. als vaststaand feit heeft aangenomen, nu dit door haar wordt ontkend en ook de andere aanwezigen, waaronder de officier van justitie, dit niet hebben waargenomen.

Ten aanzien van het doen van de zorgmelding

De klacht over de zorgmelding is door de korpsbeheerder conform het advies van de klachtencommissie ongegrond verklaard. De korpsbeheerder was van mening dat deze zorgmelding in overeenstemming was met artikel 20 van de Wet politiegegevens en het convenant "Samenwerkingsverband zorgmelding". Blijkens dit convenant heeft de politie een vroeg-signalerende rol. Het feit dat de oudste zoon verdachte was van een misdrijf, de school geen verder contact met verzoeker wenste en het gedrag van de jongste zoon tijdens de doorzoeking gaven voldoende aanleiding voor een zorgmelding.

In het kader van het onderzoek van de Nationale ombudsman heeft de politiechef nog nadere informatie hierover verstrekt. Zorgmeldingen worden in de politie-eenheid Amsterdam gedaan bij de afdeling Vangnet Jeugd van de GGD. Vangnet Jeugd voert vervolgens een scan uit bij het betreffende gezin. Als zij het nodig achten, sturen zij de melding door naar BJZ. Dat is in dit geval overigens niet gebeurd. Vangnet Jeugd verstuurt vervolgens per mail een terugkoppeling naar de politie-eenheid, welke mails terecht komen

bij de afdeling Jeugd en Veelplegers. Hoewel het ernaar uit ziet dat in dit geval een dergelijke terugkoppeling heeft plaatsgehad, heeft niemand bij het betreffende politiebureau deze onder ogen gehad.

Visie van de klachtencommissie

Ten aanzien van de hoorzitting van de klachtencommissie

De voorzitter van de klachtencommissie heeft een toelichting gegeven op de wijze waarop aan verzoeker wederhoor is verleend bij de interne klachtbehandeling.

De klachtencommissie heeft verzoeker op 15 september 2011 een standaardbrief gestuurd met het verzoek binnen twee weken aan te geven of hij wenste te worden gehoord en op welke manier. Pas op 8 november 2011 reageerde verzoeker telefonisch. Omdat de termijn was verstreken werd hem toen bij wijze van coulance nog een termijn van twee weken gegeven om schriftelijk te reageren. Op 11 november 2011 nam verzoeker opnieuw telefonisch contact op met het secretariaat van de commissie en gaf hij aan dat hij op vakantie was geweest, na terugkeer de wederhoorbrief niet goed had gelezen en meer tijd nodig had om bewijzen te verzamelen. Op 15 november 2011 berichtte de commissie dat verzoeker voldoende tijd had gehad om bewijzen te verzamelen en dat de commissie het onwaarschijnlijk achtte dat verzoeker met twee leerplichtige kinderen van 15 september tot begin november op vakantie was geweest. Op 23 november 2011 heeft een telefoongesprek tussen verzoeker en de vice-voorzitter van de commissie plaatsgevonden, waarin verzoeker zich dwingend opstelde en verklaarde dat hij de medewerkers van het secretariaat van de commissie hautain, arrogant en rigide vond. De vice-voorzitter heeft dit gesprek tegen de wil van verzoeker in beëindigd. Vervolgens heeft de commissie haar advies in de vergadering van 7 december 2011 vastgesteld.

De voorzitter is van mening dat, gelet op het feit dat verzoeker pas vijf weken na het verstrijken van de gestelde termijn reageerde en geen goede gronden aanvoerde voor dat verzuim, er niet voldoende grond was om alsnog een hoorzitting te houden. Dit zou wellicht anders zijn geweest als verzoeker zijn aanbod om met bewijsmiddelen te komen was nagekomen. Het is hem geenszins gebleken dat de wijze waarop verzoeker communiceerde van invloed is geweest op de beslissing geen mondelinge hoorzitting te houden.

In reactie op het verslag van bevindingen liet de voorzitter nog het volgende weten. In zijn ogen had verzoeker nagelaten aannemelijk te maken dat hij inderdaad zoveel weken tijdens de schoolperiode met vakantie was en waarom de klachtencommissie zijn slordige lezen als verschoning van zijn verzuim had moeten accepteren.

Beoordeling

Ten aanzien van de aanhouding op het politiebureau

Het is een vereiste van behoorlijkheid dat de overheid de grondrechten van haar burgers respecteert. Een van die grondrechten is het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

De vraag waar het hier om gaat is of de politie dit grondrecht van verzoekers zoon onvoldoende heeft gerespecteerd door hem in de centrale ontvangsthal van het politiebureau in het zicht van en hoorbaar voor de daar aanwezige bezoekers aan te houden.

Een van de politieambtenaren heeft tijdens de hoorzitting verklaard dat er voor de politie op dat moment geen aanvaardbaar alternatief was. Als de zoon van verzoeker pas achter de gesloten deuren van de voorgeleidingsruimte zou zijn medegedeeld dat hij was aangehouden en waarvoor, zou hem in feite zijn vrijheid zijn ontnomen voordat hem was meegedeeld dat hij was aangehouden. Bovendien had zijn moeder dan niet aanwezig kunnen zijn bij het meedelen van de aanhouding.

Volgens de politieambtenaren heeft ook bij de andere minderjarige verdachten het meedelen van de aanhouding op deze wijze plaatsgevonden, het is de standaardprocedure.

Daarnaast is uit de verklaringen van de politie en verzoeker gebleken dat de aanhouding zonder ophef heeft plaatsgevonden. Er was geen sprake van stemverheffing, de zoon van verzoeker reageerde normaal, de moeder protesteerde niet (dit deed zij pas later) en de onbekende wachtenden in de centrale ontvangsthal keken niet op of om.

De Nationale ombudsman vindt het niet onbehoorlijk dat de zoon van verzoeker in de ontvangsthal van het politiebureau is aangehouden nu de privacyschending, gelet op de wijze waarop hem de mededeling is gedaan beperkt is gebleven. Wel vraagt de ombudsman zich met de klachtencommissie af of het niet wenselijker was geweest de zoon in een andere ruimte mee te delen dat hij was aangehouden. Hij is er niet van overtuigd dat dit niet mogelijk was zonder hem van zijn vrijheid te beroven. Dat niet voor dat alternatief is gekozen maakt de handelwijze echter nog niet onbehoorlijk.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Ten aanzien van de intimiderende houding van de politieambtenaar richting verzoeker

Het vereiste van fair play houdt in dat de overheid de burger de mogelijkheid geeft om zijn procedurele kansen te benutten en daarbij zorgt voor een eerlijke gang van zaken. Dit vereiste brengt met zich mee dat politieambtenaren het recht van een vader om zich in een strafzaak tegen zijn zoon te beroepen op zijn verschoningsrecht, moeten respecteren en niet op onoorbare wijze moeten proberen toch een getuigenverklaring los te krijgen.

Politieambtenaar D. heeft tijdens de hoorzitting toegegeven dat hij tegen de advocaat van de zoon van verzoeker heeft gezegd dat hij het niet verstandig vond dat een jongen zonder antecedenten zich op zijn zwijgrecht beroept. Ook heeft hij toegegeven dat hij verzoeker heeft gevraagd of hij het wel verstandig vond dat hij zich op zijn verschoningsrecht beriep en dat zijn zoon zich op zijn zwijgrecht beriep. Echter hij heeft die rechten wel gerespecteerd. Vervolgens is verzoeker een uur lang in een ontspannen sfeer aan het woord geweest over zijn eerdere ervaringen met de politie, aldus D. Deze gang van zaken werd bevestigd door diens collega U. Ook verzoeker geeft aan dat hij tijdens het gesprek rustig is gebleven, ondanks dat hij boos was.

Gelet op de verklaringen die verzoeker en de betrokken politieambtenaren in elkaars aanwezigheid hebben afgelegd acht de Nationale ombudsman het niet aannemelijk dat politieambtenaren D. en U. zich intimiderend hebben gedragen jegens verzoeker en dat zij verzoeker onder druk hebben gezet om af te zien van zijn verschoningsrecht. Evenmin is aannemelijk geworden dat zij zich manipulerend hebben gedragen om dit te bereiken. De ombudsman acht het niet onbehoorlijk dat een politieambtenaar, zoals in dit geval D., vanuit zijn visie op het belang van de minderjarige verdachte met de advocaat of de vader van de verdachte in gesprek gaat over de wenselijkheid van het beroep op zwijg- of verschoningsrecht. Niet is gebleken dat de politieambtenaren op een onoorbare wijze hebben gehandeld.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Ten aanzien van het lachen tijdens de doorzoeking

Het vereiste van fatsoenlijke bejegening houdt in dat de overheid de burger respecteert, hem fatsoenlijk behandelt en hulpvaardig is. Tijdens een voor de burger stressvolle situatie, zoals een doorzoeking in zijn woning, is het van belang dat de daar aanwezige overheidsfunctionarissen zich zo neutraal mogelijk opstellen en geen blijf geven van leedvermaak.

Politieambtenaar U. heeft tijdens de hoorzitting verklaard dat zij zich er totaal niet van bewust is geweest dat zij heeft gelachen tijdens de doorzoeking, dat verzoeker daar op dat moment ook niets over heeft gezegd en dat bij navraag bleek dat ook geen van haar collega's zich daar iets van kon herinneren. Als zij heeft gelachen was dat misschien uit plaatsvervangende schaamte vanwege het gedrag van verzoeker. Ze vond de manier waarop hij sprak met o.a. de rechter-commissaris intimiderend.

Verzoeker verklaarde tijdens de hoorzitting dat hij mevrouw U. wel degelijk heeft aangesproken op haar gelach.

Politieambtenaar H., die bij de doorzoeking aanwezig was als hulpofficier van justitie, heeft verklaard dat verzoeker overdreven reageerde op de doorzoeking, dat het een

ongebruikelijke situatie was zoals hij door het huis aan het stieren was en dat zij zich kan voorstellen dat zij niet met een uitgestreken gezicht in de woning heeft gestaan. Toen zij weer binnen kwam hoorde zij verzoeker iets zeggen in de trant van: "Wat sta je nou stom te grijnzen?" Zij weet niet of verzoeker dat tegen haar zei of tegen een ander.

Officier van justitie S. heeft verklaard dat de houding van verzoeker tijdens de doorzoeking heel intimiderend was. Het was een chaotische, absurde situatie. Verzoeker rende heen en weer, sloeg met deuren en schreeuwde. Nog voordat hij de woning had verlaten richtte hij zijn woede op een van de rechercheurs, mevrouw U. Zij zou hebben gelachen. De officier van justitie heeft dat niet gezien.

Uit voormelde verklaringen, in onderling verband gezien, kan worden afgeleid dat politieambtenaar U. heeft gelachen en dat verzoeker haar daarop heeft aangesproken. Aannemelijk is dat dat lachen een reactie is geweest op het disproportionele gedrag van verzoeker tijdens de doorzoeking en de wijze waarop hij zich richtte op de rechter-commissaris uitte. Dit gedrag leidde tot een chaotische en absurde situatie zoals ook de officier van justitie en de rechter-commissaris hebben verklaard. De Nationale ombudsman kan zich voorstellen dat het onder dergelijke omstandigheden niet altijd gemakkelijk is om zichzelf in de plooi te houden, al dient daar wel naar te worden gestreefd. Gelet op het gedrag van verzoeker tijdens de doorzoeking en het feit dat uit niets is gebleken dat mevrouw U. de bedoeling had verzoeker te kwetsen, vindt de Nationale ombudsman dat politieambtenaar U. de fatsoensnormen niet heeft overschreden.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Ten aanzien van het doen van de zorgmelding

Het vereiste van evenredigheid houdt in dat de overheid om haar doel te bereiken een middel kiest dat niet onnodig ingrijpt in het leven van de burger en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel. Dit brengt onder meer met zich mee dat de politie niet lichtvaardig overgaat tot het doen van een zorgmelding aan Bureau Jeugdzorg (verder: BJZ).

De bevoegdheid van de politie om een zorgmelding te doen bij BJZ staat buiten kijf. Artikel 20 van de Wet politiegegevens (zie Achtergrond) biedt hiervoor een grondslag nu er in de politieregio Amsterdam sprake is van een convenant "Samenwerkingsverband zorgmelding". De vraag is of in dit geval die zorgmelding lichtvaardig is gedaan.

Uit de reactie van de politiechef blijkt dat de zorgmelding niet rechtstreeks is gedaan bij Bureau Jeugdzorg maar bij de afdeling Vangnet Jeugd van de GGD. Deze afdeling heeft na een bezoek aan verzoeker en zijn echtgenote, na lezing van het rapport van de Raad voor de Kinderbescherming (verder: de Raad) over verzoekers oudste zoon en na

raadpleging van een interne begeleider van de school van de jongste zoon, besloten de zaak niet door te verwijzen naar BJZ.

De Nationale ombudsman is van oordeel dat het gedrag van verzoekers jongste zoon tijdens de doorzoeking (dat door alle aanwezige politieambtenaren wordt gekenschetst als het sarcastische gedrag van zijn vader imiterend en niet passend bij zijn leeftijd) in combinatie met het gedrag van verzoeker, voldoende reden vormde voor het doen van een zorgmelding door de politie. Dat de Raad al bij het gezin was betrokken in verband met de aanhouding van de oudste zoon, doet hieraan niet af. De politie had voor de zorgmelding geen toestemming nodig van de officier van justitie. Doordat de zorgmelding niet rechtstreeks aan BJZ is gedaan maar aan de GGD, die vervolgens besloten heeft niet door te verwijzen naar BJZ, is BJZ uiteindelijk niet ingeschakeld. De gevolgen van de zorgmelding zijn voor verzoeker en zijn gezin uiteindelijk beperkt gebleven. Er is geen onderzoek ingesteld.

De handelwijze van de politie was dan ook niet in strijd met het vereiste van evenredigheid.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Ten aanzien van de hoorzitting van de klachtencommissie

Het vereiste van fair play houdt in dat de overheid de burger de mogelijkheid geeft om zijn procedurele kansen te benutten en daarbij zorgt voor een eerlijke gang van zaken. De overheid heeft een open houding waarbij de burger de gelegenheid krijgt zijn standpunt en daarbij horende feiten naar voren te brengen en te verdedigen en het daaraan tegenovergesteld standpunt te bestrijden (hoor en wederhoor).

Dit beginsel van hoor en wederhoor vindt zijn weerslag in artikel 9:10 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) zoals dat luidde ten tijde van de klachtbehandeling door de commissie (zie Achtergrond) dat bepaalt dat het bestuursorgaan de klager en degene op wiens gedraging de klacht betrekking heeft, in de gelegenheid stelt te worden gehoord. Van het horen van de klager kan worden afgezien indien de klacht kennelijk ongegrond is of indien de klager heeft verklaard geen gebruik te willen maken van het recht te worden gehoord.

Volgens vaste beleidslijn van de Nationale ombudsman mag het al dan niet horen van een klager niet afhankelijk worden gesteld van een niet in de wet voorziene formaliteit, zoals het binnen een bepaalde termijn reageren op de vraag van een bestuursorgaan aan betrokkene of hij gehoord wil worden (zie Tekst en Commentaar bij artikel 9:10 Awb, aantekening 3, sub b) (zie Achtergrond). Nu verzoeker niet binnen de door de klachtencommissie gestelde termijn van twee weken had gereageerd, had de klachtencommissie daaruit niet mogen afleiden dat verzoeker ervan afzag te worden gehoord, maar had zij bij verzoeker navraag moeten doen of hij daarvan afzag (zie rapport

No 2009/117). Wat daar verder ook van zij, de klachtencommissie vernam van verzoeker vóórdat zij haar advies had vastgesteld, alsnog dat hij wenste te worden gehoord. Door toen niettemin te beslissen verzoeker niet te horen en hem alleen in de gelegenheid te stellen schriftelijk te reageren, heeft de klachtencommissie in strijd gehandeld met het vereiste van fair play. Daaraan doet niet af de omstandigheid dat verzoeker geen nader bewijs had aangeleverd.

Vermelding verdient nog dat artikel 9:10 Awb recentelijk is gewijzigd (zie Achtergrond). Thans biedt deze bepaling de mogelijkheid dat aan de klager een redelijke termijn wordt geboden om te verklaren dat hij gebruik wil maken van zijn recht te worden gehoord.

Na het ongebruikt verstrijken van die termijn kan het bestuursorgaan afzien van het horen van de klager. De Nationale ombudsman is van oordeel dat ook als die nieuwe regeling ten tijde van de klachtbehandeling van kracht zou zijn geweest, de klachtencommissie niet van het horen had mogen afzien, nu de wens van verzoeker om te worden gehoord de klachtencommissie had bereikt voordat zij haar advies had vastgesteld.

De onderzochte gedraging van de klachtencommissie is niet behoorlijk.

Conclusie

De klachten over het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland zijn niet gegrond.

De klacht over de Commissie voor de Politieklachten Amsterdam-Amstelland is gegrond wegens schending van het vereiste van fair play.

Dit oordeel is afgestemd met de Kinderombudsman.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Achtergrond

Wet politiegegevens

Artikel 20 (verstrekking aan derden structureel voor samenwerkingsverbanden)

"1.De verantwoordelijke kan, voor zover dit met het oog op een zwaarwegend algemeen belang noodzakelijk is ten behoeve van een samenwerkingsverband van de politie met personen of instanties, in overeenstemming met het bevoegd gezag, bedoeld in de artikelen 11, 12 en 14 van de Politiewet 2012, beslissen tot het verstrekken van politiegegevens aan die personen en instanties voor de volgende doeleinden:

- a. het voorkomen en opsporen van strafbare feiten;
- b. het handhaven van de openbare orde;
- c. het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven;
- d. het uitoefenen van toezicht op het naleven van regelgeving.

2. In de beslissing, bedoeld in het eerste lid, wordt vastgelegd ten behoeve van welk zwaarwegend algemeen belang de verstrekking noodzakelijk is, ten behoeve van welk samenwerkingsverband de politiegegevens worden verstrekt, alsmede het doel waartoe dit is opgericht, welke gegevens worden verstrekt, de voorwaarden onder welke de gegevens worden verstrekt en aan welke personen of instanties de gegevens worden verstrekt."

Algemene wet bestuursrecht

Artikel 9:10 (zoals dat luidde ten tijde van de procedure bij de klachtencommissie)

"1. Het bestuursorgaan stelt de klager en degene op wiens gedraging de klacht betrekking heeft, in de gelegenheid te worden gehoord.

2. Van het horen van de klager kan worden afgezien indien de klacht kennelijk ongegrond is dan wel indien de klager heeft verklaard geen gebruik te willen maken van het recht te worden gehoord.

3. Van het horen wordt een verslag gemaakt."

Artikel 9:10 (zoals dat thans luidt)"1. Het bestuursorgaan stelt de klager en degene op wiens gedraging de klacht betrekking heeft, in de gelegenheid te worden gehoord.

2. Van het horen van de klager kan worden afgezien indien:

- a. de klacht kennelijk ongegrond is,
- b. de klager heeft verklaard geen gebruik te willen maken van het recht te worden gehoord, of
- c. de klager niet binnen een door het bestuursorgaan gestelde redelijke termijn verklaart dat hij gebruik wil maken van het recht te worden gehoord.

3. Van het horen wordt een verslag gemaakt."

Tekst en Commentaar bij de Algemene wet bestuursrecht

Artikel 9:10 aantekening 3 sub b

"b. Geen gebruik

De klager kan schriftelijk en/of mondeling (ook telefonisch) laten weten dat hij afziet van zijn recht om gehoord te worden. Als de klager ook verder tevreden is, kan de procedure met toepassing van art. 9:5 worden beëindigd, anders blijft alleen het horen achterwege. Bij twijfel over de wil van de klager moet altijd worden gehoord. (MvT, Kamerstukken II 25 837, nr. 3, p. 20). Ook volgens de Nationale ombudsman mag niet lichtvaardig worden geoordeeld dat de klager heeft verklaard af te zien van zijn hoorrecht (bijv. No 7 juli 2003, AB 2004/19AB 2004/19 en JB 2003/281). Volgens de vaste beleidslijn van de Nationale ombudsman mag het al dan niet horen niet afhankelijk worden gemaakt van een niet in de wet voorziene formaliteit, zoals het binnen een bepaalde termijn reageren op de vraag van het bestuursorgaan aan betrokkene of hij gehoord wil worden (jaarverslag No 2002; Kamerstukken II 2002/03, 28 825, nr. 2, p. 29). Dit betekent ook dat de zgn. antwoordkaartmethode volgens de Nationale ombudsman niet door de beugel kan (No 31 maart 2005, rapport 2005/98). De Nationale ombudsman volgt hierbij de jurisprudentie inzake de vergelijkbare hoorplicht in bezwaarprocedures (art. 7:2). Het enkele feit dat het bestuursorgaan de klacht (kennelijk) gegrond acht en verontschuldigen heeft aangeboden, rechtvaardigt niet dat van het horen wordt afgezien (bijv. No 12 april 2002, rapport 2002/102 en No 1 maart 2004, rapport 2004/63). Als een klager de hoorzitting verlaat onder de mededeling af te zien 'van verdere deelname aan deze schetsvertoning' na nogmaals de objectiviteit en de kunde van de horende klachtadviesinstantie ter discussie te hebben gesteld, wordt de klager geacht geen gebruik te hebben willen maken van het recht te worden gehoord (No 25 juli 2005, AB 2005/348AB 2005/348)."

MBP 2012.02303